

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2017

SEAN-GHRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ CÉADAOIN, 21 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.30

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ἄγαμέμνων υἱὸς ἦν Ἀτρέως, ἀδελφὸς δὲ Μενελάου. ἀποθανόντος δ' Ἀτρέως ἐβασίλευσεν ἐν Μυκῆναις. ἔγημε δὲ Κλυταιμνήστραν, ἀφ' ἧς ἐγένοντο τρεῖς παῖδες, Ἴφιγένεια, καὶ Ἥλέκτρα, καὶ Ὀρέστης.

ἐπεὶ δὲ Πάρις, υἱὸς Πριάμου τοῦ ἐν Ἰλίῳ βασιλέως, Ἑλένην ἥρπασε, γυναῖκα Μενελάου, διῆλθε τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἄγαμέμνων, παροξύνων τοὺς πανταχοῦ ἡγεμόνας στέλλεσθαι πρὸς Ἴλιον. ἔπεισε δὲ πολλούς, καὶ τῶν Ἀχαιῶν συναγερθέντων ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας, τῶν ἀνέμων ἐναντίων ὄντων, ἔσφαξε τὴν Ἴφιγένειαν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair scéal ar bith atá ar eolas agat faoi Agaiméamnón.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Héilin agus ar Pháras.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Παρὰ τοῖς Φαίαιξιν ἦν ἀγὼν γυμνικός, πρῶτον μὲν δρόμου, ἔπειτα δ' ἄλματος, καὶ δισκοβολίας, καὶ πυγμῆς. ἐρωτῶντος δὲ τινος πότερον Ὀδυσσεὺς ἀθλήσει, ἀπεκρίνατο, Οὐ μέλει μοι ἄθλων, ἐπεὶ τοσαῦτα ἔπαθον· ἀλλὰ τοῦτό μοι μέλει ὅπως οἴκαδε εἰς Ἰθάκην κάτειμι. ἔπειτα ὠνείδισεν Ὀδυσσεῖ ὁ ἕτερος ὡς ἄθλων ἀνεπιστήμονι. ἀλλ' Ὀδυσσεύς, Ἰνα ἴδης, ἔφη, ὡς οὐκ ἄπειρός εἰμι ἄθλων, πειράσομαι καὶ ἐγώ. λαβὼν δὲ δίσκον ἔβαλε· καὶ ὑπερέβαλε τοὺς ἄλλους. εἶτα προῦκαλέσατο ἐκείνους ἢ πύξ ἢ πάλῃ ἢ δρόμῳ, ἢ καὶ τόξῳ. ἀλλ' ἀνθίστατο οὐδεὶς.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Míniú go hachomair conas ar tharla go raibh Odaiséas ag cúirt an Rí Alcínous.
- (ii) Inis go hachomair scéal ar bith eile atá ar eolas agat faoi Odaiséas.

3. Cuir Gaeilge air seo: [80]

(Nuair a dhiúltaigh Cassandra é, rinne Apalló mallacht as an mbronntanas a thug sé di.)

ἡ Κασσάνδρα, ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ, ἐν Ἰλίῳ ὤκει μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. πολλοὶ ἄνδρες ἐφίλουν αὐτήν· καλλίστη γὰρ ἦν. καὶ δὴ καὶ ὁ θεὸς Ἀπόλλων αὐτὴν ἐφίλει. ὁ οὖν Ἀπόλλων εἶπεν ὅτι ἡ Κασσάνδρα οἶά τε ἔσται τὰ μέλλοντα γινώσκειν. ἀλλ' ἡ Κασσάνδρα οὐκ ἐφίλει αὐτόν καὶ ὡς τάχιστα ἀπέδραμεν.

ὁ οὖν Ἀπόλλων ἀγανακτήσας κατηύξατο τῆς Κασσάνδρας· ἡ δὲ τὰ ἀληθῆ αἰεὶ ἔλεγεν, ἀλλ' οὐδεὶς πῶποτε ἐπίστευεν αὐτῇ. ἐπεὶ δ' ὁ μέγας ἵππος ξύλιος ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν, ἡ Κασσάνδρα ἐδάκρυεν. “ὁ ἵππος κακός ἐστιν,” ἔφη. “πολλοὶ Ἕλληνες ἔνεισιν.” οὐδεὶς δ' αὐτῇ ἐπίστευσεν.

οἶά τε ἔσται: “A bheadh ábalta” τὰ μέλλοντα: an todhchaí. ἀγανακτέω: tá fearg orm.
κατεύχομαι (+ Tuiseal Ginideach): cuirim mallacht ar. πῶποτε: riamh.
πιστεύω (+ Tuiseal Tabharthach): creidim. ξύλιος: déanta as adhmad.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna ina dhiaidh: [80]

(Féachann Aristagoras, ceannaire ar éirí amach i gcoinne na bPeirseach, le cúnamh a fháil ó Sparta.)

ὁ δὲ Ἀρισταγόρας ἐβούλετο ἐλευθεροῦν τοὺς Ἴωνας ἀπὸ τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς. ἔπλευσεν οὖν εἰς τὴν Σπάρτην καὶ διελέγετο τῷ βασιλεῖ, Κλεομένει ὀνόματι· καὶ ἔφερον χαλκοῦν πίνακα, ἐν ᾧ ἦν περίοδος τῆς πάσης γῆς καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ποταμῶν. τῷ δὲ βασιλεῖ ἐδήλωσεν ἐν τῇ περιόδῳ πάσας τὰς χώρας τῶν Περσῶν καὶ τὰ Σοῦσα, ἐν οἷς οἱ τοῦ μεγάλου βασιλέως θησαυροὶ ἐνήσαν.

ὁ δὲ Κλεομένης ἠρώτησε, “πόσων ἡμερῶν ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῆς τῶν Ἰώνων θαλάσσης πρὸς τὰ Σοῦσα,” ὁ δὲ Ἀρισταγόρας εἶπεν, “τριῶν μηνῶν.” ὁ δὲ Κλεομένης εὐθύς ἀπεκρίνατο· “ὦ Ἀρισταγόρα, ἀπελθεῖς ἐκ Σπάρτης πρὸ ἡλίου δυσμῶν· οὐ γὰρ εἶ συμβουλεύεις τοῖς Λακεδαιμονίοις, βουλόμενος αὐτοὺς τριῶν μηνῶν ὁδὸν πορεύεσθαι.”

ἐλευθερόω: saoraím. χαλκοῦς: cré-umha. πίναξ (-ακος): táibléad. περίοδος: mapa.
τὰ Σοῦσα: Súsá (cathair in impireacht na Peirse). θησαυρός: taisce, ciste. πόσοι: cé mhéad?
μείς (μηνός): mí. δυσμαί: dul faoi, luí. συμβουλεύω (+ Tuiseal Tabharthach): cuirim comhairle ar.

- (a) Cad ba mhian le Aristagoras a dhéanamh?
- (b) Cad a léiríodh ar an mapa?
- (c) Cad a thaispeáin Aristagoras ar an léarscáil do Rí Cleomenes?
- (d) Cén cheist a chuir Cleomenes ar Aristagoras?
- (e) Cén fáth ar bhraith Cleomenes nach raibh comhairle Aristagoras go maith do na Spartaigh?
- (f) Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá cheann* de na briathra seo a leanas:
ἐπλευσεν, ἔφερον, πορεύεσθαι.
- (g) Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas:
θησαυρός, ὄνομα, Σπάρτη.
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla *xenophobia*. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Bhí an páiste ag codladh go sámh agus é ina shuí faoin gcrann. (16)
 - (b) D'ordaigh an feirmeoir do na sclábhaithe na clocha a iompar amach as an ngort. (16)
 - (c) Deir an mháthair go bhfuil an t-athair ag deifriú isteach sa teach. (16)
 - (d) Is gá dúinn obair a dhéanamh agus ansin dinnéar mór a ithe. (16)
 - (e) Tá grá ag na hAithnigh dá gcathair agus tugann siad onóir do na déithe i gcónaí. (16)

6. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar Éirí Amach na nIónach. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra cérbh iad na hIónaigh, cé ina gcoinne a d'éirigh siad amach, cén fáth ar éirigh siad amach, cad a tharla dá bharr, agus cén toradh a bhí leis don Ghréig.
 - (b) Scríobh ar ghníomhréim Miltiades.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *triúr ar bith* de na déithe nó na bandéithe seo a leanas:
 - (i) Ba dheartháir é le hArtaimís.
 - (ii) Ainmníodh an Aithin i ndiaidh an bhandé seo.
 - (iii) Chabhraigh an bandia seo le fás na mbarraí.
 - (iv) Ba é Dia na Farraige é.

Scríobh alt gearr ar *cheann amháin ar bith* de na déithe nó na bandéithe a d'ainmnigh tú.

- (b) Samhlaigh gur buachaill nó cailín tú sa tSean-Ghréig. Tabhair cuntas ar chuairt a thug tú ar chathair na hAithne.